

Автор:
Бобрик Сергій Васильович
студент 1 курсу, 11 ОВм групи,
Спеціальності 011 “Освітні, педагогічні науки
(освітні вимірювання)”;

Науковий керівник:
Старший викладач кафедри комп’ютерної
інженерії та освітніх вимірювань
Галицький О.В.

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Анотація. Метою дослідження є узагальнення інформації щодо місця моніторингу в забезпеченні якості освіти та його ролі в процесі здобуття освіти у контексті Болонського процесу. Об’єктом дослідження виступає система моніторингу якості освіти (методи збору і обробки інформації, використання результатів моніторингу для подальшого вдосконалення якості освіти).

Ключові слова: якість освіти, моніторинг, система моніторингу якості освіти

Вступ. Підвищення результативності педагогічного процесу є одним із основних напрямів сучасних процесів модернізації вітчизняної освіти. Головне питання, яке хвилює багатьох у рамках Болонського процесу, – в якому ступені освіта в Україні задовольняє потреби суспільства, яка її ефективність та результативність.

В умовах сучасної загальноосвітньої організації особливу увагу приділяють забезпеченню високої якості навчання шляхом підвищення якості освіти та якості освітніх послуг, хоча часто на практиці відбувається зміщення і взаємозаміна цих понять. Питанню моніторингу якості освіти присвячено чимало робіт вітчизняних дослідників, в яких розглядаються основні підходи до розгляду поняття «якість освіти» (акмеологічний, математичний, інформаційний, економічний та юридичний) [2-4].

Постановка задачі. Найбільш актуальним для дослідження є акмеологічний підхід, що розкриває освітню послугу з позиції результатів учасників освітніх відносин і всього освітнього закладу. Адже саме акмеологічний підхід на сьогодні являється одним із найбільш прогресивних і перспективних для успішного розвитку (отримання високих ТОП-рейтингів) сучасного освітнього закладу.

Мета роботи. З’ясувати місце моніторингу в забезпеченні якості освіти та його роль у процесі здобуття якісної освіти.

Основна частина. Всебічний аналіз підходів у смисловому визначенні освітньої послуги дозволяє під «якістю освітніх послуг» розуміти сукупність характеристик, спрямованих на задоволення освітніх потреб та інтересів учасників цих відносин (вихованці / студенти, працівники / викладачі; директори / управлінці), що надаються у процесі здійснення освітньої діяльності, результатом якої є досягнення певного рівня освітніх результатів.

У ст. 1 (п.29) Закону України «Про освіту» під якістю освіти законодавцем закладено розуміння відповідності результатів навчання встановленим законодавчо базовим, еталонним вимогам. У свою чергу, якість освітньої діяльності трактується як такий рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, який дає можливість забезпечити здобуття якісної освіти відповідно до законодавчих вимог або згідно договору про надання освітніх послуг [1].

Варто уточнити, що якість освіти визначається сукупністю показників, які характеризують різні аспекти навчальної діяльності освітньої установи, зокрема: зміст освіти; форми і методи навчання; матеріально-технічну базу; кадровий склад, які забезпечують розвиток учнівських (студентських) компетенцій.

Відповідно під моніторингом якості освіти у більш широкому трактуванні розуміється дослідження всіх цих факторів і процесів у їх динаміці. У зв'язку з цим важливого значення набуває соціально-педагогічний моніторинг якості освіти, який дає можливість своєчасно отримувати повні та об'єктивні відомості про результати роботи і здійснювати прогнозування її розвитку.

Звертаючись до вітчизняного законодавства, під моніторингом якості освіти розуміють систему послідовних і систематичних заходів, здійснення яких спрямоване на виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в Україні, також на інших її територіях; також моніторинг якості освіти має на меті періодичне здійснення оцінки ступеня, напряму і причин відхилення від встановлених цілей (ст. 48 Закону України «Про освіту») [1].

Беручи до уваги різні трактування поняття моніторингу якості освіти зазначимо, що об'єктом моніторингу є багатоаспектна інтеграція, що включає учнів (студентів) і педагогів (викладачів ВНЗ), нормативно-процесуальний супровід, освітні, особистісно-професійні досягнення всіх учасників освітньої взаємодії і управління якістю навчання.

Метою такої моделі моніторингу є відстеження ходу і проміжних результатів керованого процесу профілізації освіти; визначення рівня відповідності параметрів функціонування і розвитку освітніх установ у відповідності до вимог відповідних стандартів.

Завдання моніторингу якості освіти зводяться до наступного [2; 5]:

– збір та накопичення фактичного матеріалу про стан функціонування освітнього процесу, розробка планів роботи адміністрації (управлінців) та вчителів (викладачів ВНЗ);

– своєчасне виявлення змін, що відбуваються в освітньому процесі, і чинників, що викликають їх;

– попередження негативних тенденцій (розробка превентивних заходів) в організації освітнього процесу;

– здійснення короткострокового прогнозування розвитку важливіших процесів на рівні освітнього закладу;

– оцінка ефективності та повноти реалізації методичного забезпечення освіти;

– оцінка стану фізичного, розумового, психологічного та морального здоров'я учнів (студентів).

Соціально-педагогічний моніторинг якості навчання включає відомості, які збирається на основі чіткого визначення критеріїв і показників, об'єктів, методів, етапів.

Моніторинг якості освіти класифікується як внутрішній та зовнішній [1].

Внутрішній моніторинг якості освіти проводиться самими освітніми закладами (або іншими суб'єктами освітньої діяльності). Щодо зовнішнього моніторингу якості освіти, то це належить до компетенції відповідних юридичних осіб, які здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності.

Організація моніторингу якості освіти здійснюється на чотирьох рівнях: учень (студент), вчитель (викладач), класний керівник (куратор), управління.

Серед методів збору і опрацювання відомостей варто відмітити наступні: моделювання; експертне оцінювання; спостереження; вивчення та аналіз документів; тестування; анкетування; контрольні зрізи знань; самооцінка.

Використання результатів моніторингу навчальних досягнень, особистісного розвитку, професійних інтересів і схильностей різними учасниками освітнього процесу дає можливість здійснювати своєчасну необхідну корекцію якості освіти на різних

рівнях управління і буде реальною основою управління якістю освіти в умовах перебігу навчання.

У той же час варто зупинитися і на проблемах, які можуть виникати під час здійснення моніторингу якості освіти. Це передусім проблеми, пов'язані із неповнотою розуміння сутності даного поняття; неповнотою використання інструментів, методів та технологій його здійснення; некоректністю трактування отриманих результатів та правильності прогнозування розвитку важливіших процесів. Зважаючи на це, потребують розробки моніторингові системи «нового покоління», які здатні будуть врахувати існуючі проблеми.

Висновки. Поняття «якість освіти» являється багатовимірним поняття, здатним до змін. Воно не зводиться до окремих його властивостей, а пов'язано з об'єктом як ціле, охоплюючи його повністю, і невіддільне від нього.

Розгляд сутності моніторингу якості освіти дозволяє встановити взаємозв'язок наступних понять: управління-моніторинг-стандарт-якість.

Коли мова йде про якість надання освітніх послуг, орієнтування на якість навчання, як невід'ємної частини якості освіти в цілому, є найбільш пріоритетним завданням для освітнього закладу з урахуванням цілої низки параметрів щодо забезпечення якості та неперервності освітнього процесу. Тільки якісний моніторинг якості освіти здатен задовольнити вимоги не тільки тих, хто навчається, але і держави в кваліфікованих кадрах. У перспективі доцільним вбачається необхідність розробки моніторингових систем «нового покоління», відштовхуючись від досвіду інших країн, які є взірцем ефективних моніторингових систем, а саме: США, Канада, Великобританія, Німеччина, Австралія.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017. № 38-39. Ст.380
2. Капустін І. В. Теоретичні основи моніторингу якості освіти / Капустін І. В. // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. Ялта. 2013. Вип. 41. Ч. 1. С. 123-129.
3. Легенький М. І. Правові засади Болонського процесу та створення Європейського освітнього простору / Легенький М. І. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки / Херсон. держ. ун-т, Юрид. ф-т. Херсон. 2017. Вип. 5. Т. 2. С. 34-37.
4. Сотнічук І. А. Комп'ютерні технології і моніторинг якості освіти / Сотнічук І. А. // Цифрова компетентність вчителя і учня нової української школи : зб. тез до Всеукр. наук.-практ. конф., 24 жовт. 2018 р. Київ; Дніпро. 2018. С. 71-73.
5. Шевченко В. О. Моніторинг якості освіти – шлях прискорення освітньої реформи / Шевченко В. О. // Цивільна авіація України XXI століття : матеріали наук.-практ. конф. в межах I Міжнар. симпозіуму "Гуманітарний дискурс мультикультурного світу: наука, освіта, комунікація" присвяч. 85-річчю Нац. авіац. ун-ту та 15-річчю Навч.-наук. Гуманітар. ін-ту, 12 квіт. 2018 р. Київ. 2018. С. 74-81.